Poštnina plačana v gotovini

Leto XXII.

TRGOVSKI LIST

Številka 64.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za ½ leta 90 din, za ¼ leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 5. junija 1939

Cena posamezni številki din 1·50

Vprašanje tujega kapitala

Znane so težave in sitnosti, ki jih je imela naša država z družbo »Batignoles«. Dovolila je družbi velikanske ugodnosti, carinske in davčne olajšave, družba pa se je vseh teh ugodnosti poslužila, svojih obveznosti do države pa ni izpolnjevala. Znano je nadalje, da je dobila velike ugodnosti tudi tuja družba »La Dalmatienne«, a tudi ta družba ni izpolnjevala svojih obveznosti do države. Prav tako je znano, da dosegajo tuje družbe pri nas naravnost velikanske dobičke, tako borski rudniki, svinčeni rudniki itd., in da vse te družbe plačujejo od svojih pri nas doseženih dobičkov večje davke doma kakor pa pri nas.

Vse to navajamo, ker to jasno dokazuje, da ni pri nas prav nobene animoznosti proti tujemu kapitalu, temveč nasprotno postopamo z njim mnogo bolj obzirno kakor z domačimi podjetji. Naj bi domače podjetje ne izpolnjevalo svojih s pogodbo prevzetih obveznosti, kakor to delajo tuje družbe, pa bi kmalu spoznalo, da država zna varovati svoje pravice.

Še mnogo bolj velike dokaze o silni prizanesljivosti do tujega kapitala moremo navesti. Vse trgovstvo Jugoslavije je n. pr. z vso odločnostjo nastopilo proti ustanavljanju tujih veleblagovnic. Trgovcem so se pridružili tudi trgovski pomočniki, njih borbo so podprli tudi obrtniki, a kljub temu teh sto in stotisoč jugoslovanskih državljanov ni zaleglo toliko ko eno samo velepodjetje — kakor »Ta-Ta«. Navzlic vsem protestom posluje veleblagovnica »Ta-Ta« v Beogradu nemoteno, ker vsi srbski trgovci, pa čeprav je med njimi vse polno za srbski narod silno zaslužnih ljudi, ne pomenijo toliko ko tuji velekapital, ki je ustanovil pri nas čisto nepotrebno veleblagovnico.

Baš te dni čitamo v listih tudi vest, da se pripravljajo v naši državi ustanovitve novih tovarn za predmete, ki jih domače tovarne proizvajajo že v zadostni meri. Tako se napoveduje ustanovitev nove usnjarne, nove tovarne za čevlje, a obe tovarni ustanavlja tuji kapital. In vse hiti, da temu kapitalu čim bolj olajša ustanovitev novih tovarn, pa čeprav si morejo analfabeti izračunati, da bosta novi tovarni le v škodo našim ljudem, dočim sta narodnogospodarsko za nas brez pomena. Vendar ne potrebujemo tovarn za izdelke, ki jih že sami v zadostni meri proizvajamo.

Vse to dokazuje, da je vprašanje tujega kapitala pri nas vedno bolj pereče in da ga treba že enkrat rešiti. Na kateri podlagi naj se to vprašanje reši, je sicer že davno znano in tudi tako samo po sebi umevno, da se moramo naravnost čuditi, kako je sploh mogoče, da to vprašanje tudi že ni bilo tako rešeno.

Brez vsega je vendar jasno, da potrebujemo tuji kapital edino le za povečanje lastne proizvodnje, in sicer predvsem za proizvajanje predmetov, ki jih še ne proizvajamo ali ki jih proizvajamo v nezadostni meri. Kapitalu, ki v ta namen pride k nam, se morejo priznati takšne ugodnosti, nikakor pa ne kapitalu, ki prihaja k nam, da uniči naša domača podjetja, da uničuje naš kapital in da osvaja gospodarske pozicije, ki so že v naših rokah. Takšnemu kapitalu ne le da ne bi smeli iti na roko, temveč bi mu morali njegovo ofenzivo proti domačim podjetjem s posebnimi dokladami naravnost otežkočiti. Samo to bi bila prava nacionalna gospodarska politika.

Zlasti v današnjih časih je takšna politika naravnost življenjskega pomena za vsak narod, posebno pa za manjše narode. Kakor je dejal Mussolini, se danes gospodarska vojna med državami že bije. V takšnih časih pač ni vseeno, v katerih rokah so posamezna gospodarska podjetja. Vsako teh podjetij je več ali manj pomembna gospodarska trdnjava. Samo narod, ki se ne meni za lastno varnost in za lastno gospodarsko življenje, more biti ravnodušen, v katerih rokah so ta podjetja. Zato ponavljamo še enkrat: Vprašanje tujega kapitala se mora pri nas rešiti čim prej, ker si je tuj kapital usvojil pri nas že tako močno pozicijo, da nam je postal nacionalno že nevaren.

Slovesna otvoritev Ljubljanskega velesejma

Ob najlepšem vremenu, kakršnega smo si želeli že dolgo, je bil v soboto dopoldne otvorjen 19. Ljubljanski vzorčni velesejem. K slovesni otvoritvi velesejma se je letos zbralo izredno veliko najodličnejše ljubljanske publike. Vse naše prve gospodarske in kulturne ustanove so poslale k otvoritvi velesejma svoje zastopnike ter s tem močno naglasile njegov pomen. Da so bile gospodarske organizacije posebno številno zastopane, se razume po sebi. Tako so zastopali Zbornico za TOI predsednik Zbornice Ivan **Jelačin**, generalni tajnik Ivan **Mohorič**, predsednik industrijskega odseka generalni direktor **Skubec**, številni zbornični svetniki, Zvezo industrijcev so zastopali predsednik Avgust **Praprotnik** in gen. tajnik dr. **Golia** in tajnik Danilo **Goriup**, Zvezo trgovskih združenj predsednik Stane **Vidmar** (ki je zastopal tudi Društvo industrijcev in veletrgovcev), podpredsednik Anton **Verbič** in tajnik dr. **Pustišek**, Trgovsko društvo »Merkur« predsednik dr. Fran **Windischer** in tajnik **Agnola**, Ljubljansko borzo predsednik dr. Ivan **Slokar**, Zvezo za tujski promet predsednik dr. **Ratej** in ravnatelj dr. **Žižek**, Zvezo jugoslovanskih hranilnic predsednik Franc **Pretner**, Združenje trgovcev predsednik **Meden**, predsedstvo Mariborskega tedna dr. **Lipold** itd.

Točno ob 10. je prišel na velesejem trgovinski minister Jevrem **Tomić**, ki so ga pozdravili ob vhodu velesejma Franc **Bonač**, prav tako pa tudi zastopnika Nj. Vel. kralja divizijskega generala **Stefanovića**.

Ko so se vsi odlični gostje pred vhodom v velesejmski urad zbrali, je stopil pred mikrofon predsednik velesejma Fran **Bonač** ter dejal:

Ko smo se letos spet zbrali na razstavišču, da prisostvujemo slovesni otvoritvi 19. Ljubljanskega velesejma, hiti **naša prva misel k našemu najvišjemu pokrovitelju, Njegovemu Veličanstvu kralju Petru II.** Naj živi Njegovo Veličanstvo naš mladi kralj, naj živi ves kraljevski dom. (Živahni živio-klici, godba pa je zaigrala državno himno.) Nato je predsednik Bonač nadaljeval:

Pozdrav gostom

Spoštljivo pozdravljam odposlanca Njegovega Veličanstva kralja g. divizijskega generala Dragoslava **Stefanovića**.

Iskreno pozdravljam g. ministra trgovine in industrije in našega častnega predsednika **Jevrema Tomića**, ki bo kot zastopnik kraljevske vlade otvoril letošnji velesejem. Nadalje pozdravljam: g. bana dravske banovine dr. Marka **Natlačena**, g. župana dr. Jura **Adlešiča**, g. mariborskega župana dr. Alojzija **Juvana**, g. mestnega župana celjskega dr. Voršiča, župana ptujskega dr. Alojzija **Remca**.

Pozdravljam gospoda ministra in senatorja dr. **Kulovca** kot zastopnika predsednika senata dr. Antona **Korošca**.

Pozdravljam gospode zastopnike resornih ministrstev: finančnega direktorja dr. Avgusta **Sedlarja**, ki zastopa ministra za finance, g. generala Dušana **Dodiča**, ki zastopa g. ministra vojske in mornarice.

Pozdravljam navzoče gospode diplomatske in konzularne zastopnike in to:

g. generalnega konzula Italije Guerrini **Maraldija**, g. konzula Francije **Remeranda**, g. zastopnika Nemčije in g. trg. atašeja poljskega poslaništva **Chorobskega**.

Iskreno se zahvaljujem gospodu nika Eksportnega udruženja nemkih avtomobilskih tovarn Bernharda **Rungwerth-a** in barona **Banfield Mumb-a**.

Nadalje pozdravljam prisotne gospode senatorje, narodne poslance, zastopnike naše čestite duhovščine, naše junaške vojske, ljubljanske univerze, slovenske akademije znanosti in umetnosti, državnih in samoupravnih oblasti, industrijskih, trgovskih, obrtnih, kmetijskih in gozdarskih korporacij, kulturnih in nacionalnih ustanov in društev, naše ženstvo, ter posebej še zastopnike našega tiska.

Pozdravljam gospoda zastopnika Lipskega Velesejma.

Iskreno pozdravljam tudi vse ostale drage nam goste in zlasti vse naše zveste razstavljalce in sodelavce s prošnjo, da nam ostanete tudi v bodoče naklonjeni.

Govor predsednika Frana Bonača

Nato je nadaljeval predsednik Bonač:

V 19 letih, kar obstoja Ljubljanski velesejem, so se gospodarske in politične razmere v državi menjavale, preživeli smo v tem času **dobo visoke konjunkture**, pa tudi dobe **težkih gospodarskih depresij**, preživeli smo dobo **inflacije**, ko je bilo vsepovsod denarja v izobilju, pa tudi dobo **finančne krize**, ko je povsod denarja primanjkovalo ter je vse naše gospodarstvo trpelo zaradi takrat nastale nelikvidnosti naših denarnih zavodov.

Pester je pogled na razvoj gospodarskih razmer v zadnjih dveh desetletjih. V vseh teh valovitih časih **Ljubljanski velesejem ni odstopil od premišljeno začrtane poti svojega programa** ter je ves čas ne le smotreno vršil naloge, ki si jih je nadel, temveč je **program svojega delovanja znatno razširil.** Prvotna naloga Ljubljanskega velesejma je obstojala prvenstveno v posredovanju trgovinskih stikov med industrijo, trgovino in obrtjo v Sloveniji in drugimi deli naše države. Ta naloga Ljubljanskega velesejma je bila v prvih povojnih letih gotovo zelo važna, saj je vladala v naši trgovini precejšnja dezorientacija, ker smo le malo poznali razmere v drugih pokrajinah naše domovine in tudi trgovski krogi v drugih delih države niso bili poučeni o tem, kakšno blago se more nabaviti pri nas ter ga ni treba uvažati iz inozemstva. V tem pogledu je vršil Ljubljanski velesejem nadvse koristno posredovalno vlogo. Uprava Ljubljanskega velesejma je pa smatrala, da njeno delo ne sme ostati omejeno na ta delokrog. **Posvetila je svojo pozornost še drugim gospodarskim panogam**, zlasti kmetijstvu in gozdarstvu, ter je posegla tudi v **razna kulturna področja**, velesejmska uprava je pričela že pred 15 leti z lepim uspehom prirejati posebne jesenske razstave gospodarskega in kulturnega značaja, ki so vzbudile v naši javnosti veliko zanimanje in tudi mnogo zaslužnega priznanja.

Častita gospoda, naš letošnji pomladanski velesejem je, kakor običajno, industrijsko-obrtnega značaja ter obsega razne panoge naše domače proizvodnje. Posebno zanimanje bo gotovo vzbudila **zaokrožena razstava pohištva in stanovanjske opreme.** Saj zavzemajo v tej panogi slovenska podjetja vodilno vlogo. Posebej naj še omenim **folkloristično razstavo slovanskih narodnih noš in vezenin**, veliko **razstavo avtomobilov** ter **turistično razstavo.** Kakor vsako leto, so se tudi letos organizatorji Ljubljanskega velesejma potrudili, da nudijo posetnikom velesejma kaj novega, zanimivega in **poučnega.**

Spoštovana gospoda! Zgradbe, v katerih se prireja Ljubljanski velesejem, so bile zamišljene in zgrajene kot začasne zgradbe ter so sedaj po 19 letih resnično že dotrajane. **Zato se je uprava Ljubljanskega velesejma odločila k temeljiti preureditvi razstavnih zgradb.** Z zadovoljstvom moram ugotoviti, da smo našli na merodajnih mestih polno razumevanje za naš gradbeni načrt. Ker Ljubljanski velesejem ne razpolaga z zadostnimi sredstvi za preureditev razstavnih prostorov, smo se obrnili na **kraljevsko vlado za primerno gmotno podporo. Tudi v tem pogledu smo našli polno razumevanje.**

Isrkeno se zahvaljujem gospodu **banu dravske banovine** ter **mestni občini ljubljanski** za vsestransko podporo, katere je bil od njiju Ljubljanski velesejem deležen. Tudi se zahvaljujem za podporo **Narodni banki.** Kot vedno, gre naša zahvala našemu vrlemu tisku, ki je vedno pripravljen, s primernimi objavami pospeševati koristna stremljenja Ljubljanskega velesejma.

Gospod minister! Prosim vás, da v imenu kraljevske vlade otvorite 19. pomladanski velesejem v Ljubljani.

Živahno pozdravljen od vseh gostov je nato stopil pred mikrofon minister za trgovino in industrijo Jevrem Tomić.

Za Prekmurski teden

izda „TRGOVSKI LIST" v soglasju s prekmurskimi lokalnimi faktorji posebno

PREKMURSKO ŠTEVILKO

ki izide v zelo povečanem obsegu in zelo zvišani nakladi.

Prekmurska številka izide **dne 16. junija** kot uvod k Prekmurskemu tednu in bo ves teden krožila med prekmurskim prebivalstvom.

Prekmurska številka „Trgovskega lista" bo zato izredna prilika za vsakega trgovca, industrialca in obrtnika, da seznani Prekmurje s svojimi izdelki in s svojim blagom.

Kdor hoče, da je znan v Prekmurju, ta mora inserirati v Prekmurski številki „Trgovskega lista".

Inserate za Prekmursko številko sprejemamo do 14. junija opoldne!

NE ZAMUDITE IZREDNE PRILIKE!

Govor trgovinskega ministra Tomića

Kot resorni minister sem imel čast, da sem prisostvoval večjemu številu gospodarskih manifestacij ter sem v vrsti teh po beograjskem velesejmu in zagrebškem zboru z največjim veseljem prišel v Ljubljano, da otvorim 19. Ljubljanski velesejem.

Te gospodarske manifestacije ko tudi sestanki, ki sem jih imel z gospodarstveniki naših najvažnejših gospodarskih panog, so mi prožili možnost, da sem prišel v najožji stik z gospodarskim svetom, s proizvajalci, z ustvaritelji našega narodnega gospodarstva in da sem spoznal njih potrebe in da z ozirom na te dajem direktive za gospodarsko politiko v svojem resoru.

Mnoga vprašanja so na dnevnem redu. Mnoga vprašanja je treba rešiti in mnoga od njih ne dovoljujejo odlašanja.

Kr. vlada se zaveda svoje dolžnosti do teh vprašanj ter jih postopoma rešuje z ozirom na razmere, v katerih živimo in v mejah možnosti, od katerih zavisi njih reševanje. Vsa gospodarska vprašanja, ki so na dnevnem redu, so **klasificirana po njih važnosti**, po njih tehtnosti in nujnosti. Imajoč pred seboj tako klasificiran in izdelan načrt, smo začeli ta **načrt tudi izvajati**. Ni moj namen, da bi govoril o tem, kar je kr. vlada že izvršila, kakor tudi nimam namere, da nastopim pred Vami z obljubami. **Delo je dolžnost kr. vlade, hitrost v izvajanju dela pa njena najbolj vroča želja.** Današnji čas ni najbolj ugoden za gospodarstvo. So tu in tam znaki negotovosti zaradi splošnih gospodarskih in političnih razmer na svetu. Toda naša dolžnost je, da ravno v današnjih razmerah **posvetimo vso pažnjo narodnemu gospodarstvu, da očuvamo to, kar je bilo storjeno ter da z novimi deli in z novo podjetnostjo krepimo jezove, ki jih postavljamo okoli našega narodnega gospodarstva, da bi se moglo** to razvijati nemoteno ter **pod enakim razmahom in enakimi uspehi v vseh krajih naše domovine z ozirom na razvojne pogoje v posameznih krajih** in njihovih potreb, na drugi strani pa tudi z ozirom na potrebe plasiranja viška proizvodnje v tujini, da se s tem okrepi plačilna moč naše države.

Sloveniji, ki je eminentno industrijska in eminentno turistična pokrajina, je posvečena pažnja dela v mojem resoru vselej in **vsaka potreba te pokrajine bo našla popolno razumevanje.**

Kakor me kot resornega ministra vesele uspehi slovenskega gospodarstva, me bo še bolj veselilo, če bom mogel v svojem resoru pripomoči k razvoju gospodarske delavnosti v tem lepem kraju naše domovine. S takšnimi željami imam čast, da v imenu predsednika kr. **vlade otvarjam 19. Ljubljanski velesejem.** (Navdušeni živio-klici.)

Gostje so si nato ogledali posamezne paviljone in razstave.

Ogled velesejma

Visoki gostje so si nato ogledali po vrsti vse paviljone in vse razstave. Tako v celoti ko tudi v podrobnostih je napravil letošnji Ljubljanski velesejem na vse goste zelo odličen vtis. Posebno še, ker so bili vsi prostori oddani in ni bilo neljubih vrzeli. Predvsem pa je pozdraviti to, da letos ni na velesejmu nobenih razstav, ki ne bi spadale popolnoma v okvir vzorčnega velesejma. Ljubljanski velesejem pa ima tudi svoj poseben čar, ker leži ves v zelenju in pride njegova lepota posebno ob tako lepem sončnem dnevu, kakor je bil v soboto, v polni meri do veljave.

Od posebnih razstav, ki jih ima letošnji velesejem, je zlasti vzbujala pozornost **razstava slovanskih narodnih ženskih izdelkov in noš**, ki je v paviljonu »K« na veseličnem prostoru. Goste je pred paviljonom pozdravila ga. **Minka Govekarjeva** ter na kratko naglasila pomen razstave, ki ima čisto vseslovanski značaj. Gostje so z vidnim zadovoljstvom ogledali razstavljene predmete, od katerih je bil eden lepši ko drugi.

Druga posebna razstava, ki zlasti vzbuja pozornost zaradi svoje popolnosti, je **razstava nemške avtomobilske industrije.** Vse nemške avtomobilske tovarne so razstavile svoje vozove, da dobi obiskovalec popoln pregled o stanju nemške avtomobilske industrije. Razstavo je organiziralo **Izvozno združenje nemških avtomobilskih tvornic** ter je prišel k otvoritvi razstave tudi direktor združenja g. **Rungwerth.** Zastopnik tega združenja **baron Banfield-Mumb** pa je ob otvoritvi razstave povabil goste na svečan sprejem v hotel »Union«. Tu je ravnatelj **Rungwerth** najprej poudaril pomen obiska kneza-namestnika **Pavla** v Berlinu, nato pa s priznanjem omenil, kako se je dvignil v Jugoslaviji v zadnjih letih avtomobilski promet. To more zlasti konstatirati nemška avtomobilska industrija, saj se je njen izvoz v Jugoslavijo v zadnjih štirih letih podesetoril, da je že dosegel vrednost 100 milijonov din. Pričakovati smemo, da se bo avtomobilski promet v Jugoslaviji še bolj razvil, ker posveča vlada temu vprašanju vso pozornost. Zlasti pa bo koristilo razvoju avtomobilskega prometa moderniziranje cestnega omrežja, za kar se sedanja vlada zelo trudi. Z dobrimi cestami pa se bo tudi dvignil tujski promet v Jugoslaviji, saj je Jugoslavija turistično ena najbolj zanimivih pokrajin.

Ravnatelj **Rungwerth** je nato omenil, da se je nemška avtomobilska industrija reorganizirala in da je znižala število modelov ter s tem pocenila svoje izdelke, ne da bi zaradi tega trpela njih kakovost. Namesto dosedanjih 52 modelov bo izdelovala sedaj le 22, prav tako pa je znižala tudi število modelov tovornih avtomobilov (od 113 na 19) in motociklov (od 150 na 19). Ob koncu svojih izvajanj je pozdravil vse navzoče in zaključil svoj govor s krepkim živio-klicem **kralju Petru II.** Za pozdrave sta se zahvalila najprej župan dr. **Juro Adlešič**, nato pa predsednik velesejma **Fran Bonač.**

Tretja razstava, ki ima svojstven značaj, je **razstava Tujsko-prometnih zvez** v Ljubljani in Mariboru.

Podrobnejše poročilo o vseh teh razstavah objavimo prihodnjič.

Predsednik vlade na velesejmu

Včeraj v nedeljo ob 8. uri zjutraj je obiskal Ljubljanski velesejem predsednik vlade in notranji minister dr. Cvetković. Spremljali so ga Trgovinski minister Tomić, ki je častni predsednik Ljubljanskega velesejma in je v soboto tudi velesejem otvoril, ban dravske banovine dr. Marko Natlačen ter načelnik v trgovinskem ministrstvu **Grgašević.** Visoki gost, ki si je z vso pozornostjo ogledal velesejem, se je o prireditvi odlično izrazil. Pri tvrdki »Plamen«, kovinski zadrugi iz Krope, je naročil devet lestencev in več svečnikov, ki so umetno na roko kovani izdelki. Gospod predsednik se je tudi zelo zanimal za razstavo »Pregled slovanskih narodnih ženskih izdelkov«, ki sta jo priredili Splošno žensko društvo in Zveza gospodinj v Ljubljani. Gospod predsednik vlade je izrekel prirediteljicam svoje priznanje in obema društvoma zagotovil podporo za nadaljevanje njihovega koristnega in uspešnega dela.

Obisk na velesejmu izredno dober

Naš velesejem, ki je letos zares v vsakem pogledu sijajno pripravljen, pester in zanimiv, ima izredno srečo tudi z vremenom. **Obisk je zelo velik.** Skozi paviljone je tekla ves dan reka ljudi. Prispeli so tudi številni **zunanji posetniki**, tako iz Zagreba, Beograda, Zenice, Sarajeva, Banja Luke, Užic, Valjeva, Leskovca in Skoplja ter iz Nemčije in Italije.

Med domačimi obiskovalci je bilo precej kmečkih ljudi, ki so z zanimanjem ogledovali tudi obširno razstavo kmetijskih strojev, kjer so največ interesentov imeli univerzalni mlini, ki so poceni in se dajo lahko in z največjim pridom uporabiti v vsakem kmečkem gospodarstvu.

Pohištvena razstava je letos še posebno lepa, v vseh paviljonih pa se opaža, da so tvrdke svoje razstavne prostore tokrat izredno okusno uredile in so se zlasti nemški posetniki o tem prav laskavo izražali.

Variete pred veliko restavracijo je imel stalno množico gledalcev, ki so se posebno čarodeju do solz nasmejali. Pa tudi vse druge točke varietejnega programa so prav res odlične. Predstave so se vrstile vedno znova, z malimi odmori, od 4. do 12. ure. Ob delavnikih pa se prično te predstave ob 7. uri in trajajo do 12. ure.

Okrog bazena, kjer kažejo svoje težko delo potapljači vojne mornarice, je vedno toliko ljudi, da se niti zvrstiti ne morejo. Priporočamo jim, da si vse to še enkrat ogledajo tekom tedna. Šolskim vodstvom pa priporočamo, naj pripeljejo na majniški izlet šolsko mladino, ker bi bilo škoda, če bi zamudila tako priliko kot jo nudi ogled našega letošnjega velesejma.

Konferenca trg. ministra g. Jevrema Tomića

s slovenskimi gospodarstveniki

Po otvoritvi in ogledu velesejma je minister trgovine in industrije na povabilo zborničnega predsednika **Ivana Jelačina** obiskal zbornični urad v spremstvu ministerialnega svetnika **Jaše Grgaševića.** Minister si je ogledal vse prostore zbornične palače, zborovalno dvorano in vse zbornične pisarne ter se pri tem podrobno zanimal za način vodenja evidence podjetnikov, za organizacijo katastra, sestavljanje statistike in zbornično poslovanje sploh.

Nato je imel gospod **minister Tomić daljšo konferenco**, kateri so prisostvovali poleg zborničnega predsednika **Ivana Jelačina** in generalnega tajnika **Ivana Mohoriča** tudi predsednik Zveze industrijcev **Avgust Praprotnik** in generalni tajnik **dr. Adolf Golia** ter zbornični svetnik **dr. Ciril Pavlin.** Zbornični predsednik Ivan Jelačin je v imenu gospodarskih krogov informiral gospoda ministra o najvažnejših perečih vprašanjih slovenskega gospodarstva, posebno ga je opozoril na težkoče, ki nastajajo zaradi pomanjkanja **deviz za nabavo** surovin in ga prosil, da bi temu vprašanju posvetil svojo pažnjo.

V odgovoru je **minister Tomić** informiral navzoče o vseh korakih in akcijah, ki jih je v tej zadevi že ukrenil, posebno glede **razširjenja trgovskih zvez z deviznimi državami, z Anglijo, s Severno Ameriko, Egiptom in Levanto.** Obljubil je, da bo vložil vse svoje napore v to, da se to vprašanje čimprej zadovoljivo razvije. V to svrho želi posebno obnoviti trgovinska pogajanja z Anglijo, Egiptom in USA.

Nadalje je omenjal, da bo med prihodnjimi akcijami kraljevske vlade posvetil pažnjo **sanaciji hotelirstva, da se ta važna stroka tujskega prometa čimprej opomore.** Na opozorilo zastopnikov Zveze industrijcev je nato pojasnil še sedanje delo vlade pri reševanju vprašanja **industrijskih kreditov**, nakar je po enourni konferenci zapustil zbornico.

Deputacija zveze trg. združenj pri trgovinskem ministru

Deputacija zveze trg. združenj pod vodstvom predsednika Staneta Vidmarja je bila v soboto ob 9. dopoldne sprejeta od trgovinskega ministra Jevrema Tomića. Podrobno poročilo o sprejemu deputacije priobčimo v tedenski številki. Za danes naj omenimo le to, da je trgovinski minister Tomić sprejel z največjo ljubeznivostjo deputacijo in pokazal za vse želje trgovstva največje zanimanje in naklonjenost. Upamo, da bodo vsaj minimalne zahteve trgovstva ugodno rešene.

Modernizacija avtobusov v Mariboru

Dočim so pretekli vek splošno imenovali »stoletje pare«, je sedanje stoletje že zdavnaj dobilo pridevek **»stoletje elektrike«.** Vendar povojna doba kaže, da bi se sedanji vek moral nazivati **»stoletje elektrike in motorizma«.** Pred vojno je elektrika povsod izpodrivala parni stroj, zadnji dve desetletji pa je celo elektriki nastal nevaren tekmec v bencinu in nafti. Poprej se je mislilo, da je cesta v prometu na velike razdalje doigrala svojo vlogo in da je morala za vedno prepustiti primat železnici. V povojni dobi pa prihaja cesta spet do nove veljave. Vse kaže, da bo, zlasti v osebnem prometu, kmalu dosegla železnico tudi tam, kjer poteka vzporedno z njo. Seveda si ne smemo več **predstavljati stare vijugaste, strme in sploh slabe ceste**, ampak cesto, ki ima široka betonska cestišča z rahlimi strminami in velikimi loki v krivuljah, ki omogočajo dirjanje s 150 in še več kilometri na uro.

Bencin se je izkazal kot idealno pogonsko sredstvo, ki pa ima v naših krajih to veliko napako, da je zelo drag, ker ga obremenjujejo velike javne dajatve. Ta razlog in pa dejstvo, da zaenkrat pri nas o modernih cestah sploh še ne moremo govoriti, sta kriva, da je motorizem pri nas šele v povojih in da se bo razvil šele takrat, ko bomo imeli lepe asfaltne in betonske ceste in pa zadostno lastno produkcijo kamenega olja. Pogoji za vse to so dani, treba je le imeti nekoliko dobre volje in seveda glavno stvar — potrebna denarna sredstva.

Kakor na Kranjskem, tako se tudi na bivšem Štajerskem motorizem hitro razvija, naglo seveda le za naše razmere. Tempo v primeri z inozemstvom ni ravno hiter, za nas, ki smo za vse tako skromni, pa je še precejšen. Tempo se je začel pospeševati, ko so jela podjetja polagati večjo važnost na gospodarnost obrata in so posegla po drugih, cenejših pogonskih sredstvih, čeprav glede kakovosti ne dosegajo popolnoma bencina.

Na tem polju prednjačijo **Mestna podjetja mariborska**, ki so že pred več leti opremila nekatera tovorna vozila s kotli za pogon z lesnim ogljem. Predvsem velja to za škropilnice, vozove za prevoz materiala in pa za odvoz fekalij. Dosegli so se prav zadovoljivi uspehi. Nekaj starih avtobusov so opremili z jeklenimi steklenicami z zemeljskim plinom (metanom), ki v eksplozivnosti skoraj nič ne zaostaja za bencinom, je pa mnogo cenejši. Velika prednost je tudi v tem, da poljubno vozi z bencinom ali metanom isti voz in da stane vsa naprava komaj 4000 do 5000 dinarjev. Tudi tu je zaznamovati dobre uspehe. Mestna občina oddaja precejšnje količine metana tudi zasebnikom, ki v vedno večji meri preurejajo tovorne avtomobile za pogon z zemeljskim plinom.

Mestni avtobusni promet se je v zadnjih treh letih že docela preusmeril. Občina je vrgla od prejšnjih avtobusov skoraj vse v staro šaro ali pa jih je prodala na deželo, kjer še vedno dobro služijo. Mestna podjetja so si nabavila 18 velikih in najmodernejših avtobusov tipa MAN z dizlovimi motorji na pogon z nafto (plinskim oljem). Med njimi so tudi trije avtokari za posebne vožnje. Vozovi so prostorni in res elegantni. Vsi so rdeče-rumeno pleskani, dočim so imeli prejšnji mestne barve, belo-zeleno. V rednem prometu so sedaj le še dizli, dočim je nekaj prejšnjih vozov na pogon z bencinom in metanom le še za skrajno rezervo.

Gospodarnost, ki je sedaj glavno načelo Mestnih podjetij v avtobusnem prometu, že rodi dobre sadove. Dočim je bil prej avtobusni promet zelo pasiven, je sedaj že aktiven. Prihranki se uporabljajo za odpis prejšnjih izgub. Naglasiti je, da se nova vozila kupujejo le iz tekočih dohodkov in torej ne obremenjujejo več občine z investicijami. Iz prihrankov pri gorivu se kupujejo novi avtobusi. Mestna občina je na četrtkovi seji mestnega sveta zopet sklenila nabaviti štiri nove avtobuse na pogon z nafto. Zamenjala bo z njimi ostale stare vozove in povečala rezervo vozil.

A. B.

Konkurzi - poravnave

Odpravljen je konkurz o premoženju tvrdke **Strlič in drug** v Dobračevem, ker je bila razdeljena vsa masa. — Konkurz o zapuščini po pok. učiteljici **Mayer Ivani** se odpravlja, ker so pritrdili vsi upniki. Ker ni kritja za stroške postopanja, se odpravlja konkurz o premoženju kleparja **Josipa Butinarja** v Ljubljani.

Končan je poravnalni postopek v zadevi posestnika in krojača Karola Dolinška.

Za ugotovitev naknadnega likvidacijskega roka v konkurzni zadevi tvrdke **Carl Pollak**, d. d. Ljubljana, se odreja narok na dan 17. junija ob 11.

Potrjuje se poravnava, ki jo je sklenil trgovec Finci Izidor v Mariboru s svojimi upniki.

Občni zbori

V. redni občni zbor jugoslovenske tvornice za impregniranje lesa Guido Rütgers d. d. v Hočah pri Mariboru bo v sredo, dne 21. junija v poslovnih prostorih družbe v Hočah. Delnice se morajo položiti vsaj 6 dni pred občnim zborom pri družbeni blagajni v Hočah.

Politične vesti

Drugi dan bivanja kneževske dvojice v Berlinu je bila prirejena velika vojaška parada, ki je pokazala veliko vojaško silo Nemčije. Pri paradi so sodelovale vse vrste vojnega orožja.

Knez-namestnik Pavle in kneginja Olga sta se v soboto odpeljala **v Potsdam.** V zgodovinski garnizijski cerkvi v Potsdamu je položil knez-namestnik Pavle velik venec na grob kralja Friderika Velikega. Nato sta si ogledala knez Pavle in kneginja Olga vse druge znamenitosti mesta. Popoldne sta napravila izlet v okolico Potsdama.

Vsi nemški listi obširno poročajo o bivanju kneza namestnika Pavla in kneginje Olge v Nemčiji ter pišejo o velikem pomenu tega obiska. Posebej naglašajo pomen **sestanka obeh zunanjih ministrov v. Ribbentropa in dr. Cincar-Markovića.**

Italijanski listi pišejo o zdravici Hitlerja in kneza-namestnika Pavla ter pravijo, da imata zdravici največji pomen, zlasti izjava Hitlerja o definitivnem priznanju jugoslovanskih mej. S tem da so onemogočene vse spekulacije neprijateljev osi Rim-Berlin. Tržaški »Piccolo« vidi v tej izjavi novo jamstvo za mir ter naglaša, da **sta Rim in Berlin sedaj svečano priznala nedotakljivost jugoslovanskih mej.** To bo medsebojno sodelovanje vseh treh držav še bolj poglobilo ter s tem tudi v korist miru v Evropi.

Sovjetska vlada je že odgovorila na francosko-angleške predloge o sklenitvi zveze med Francijo, Anglijo in Rusijo. Sovjetska vlada sprejema v načelu predlagani načrt, predlaga pa nekatere dopolnitve. Predvsem želi, da se razširi francosko-angleško poroštvo tudi na baltiške države, ki meje na Sovjetsko Rusijo. Nadalje želi sovjetska vlada, da se natančno določijo obseg in pogoji nove zveze, da bi medsebojna pomoč avtomatično sledila v primeru napada na katero od treh zavezniških držav ali pa napada na državo, za katero so vse tri države prevzele jamstvo. Končno zahteva sovjetska vlada, da Anglija in Francija ne omenjata več pakta o Zvezi narodov, zlasti pa ne čl. 16.

Končnemu sporazumu med Francijo, Anglijo in Rusijo je na poti še ena točka. Poljska in Romunija namreč želita, da bi se dodala francosko-angleško-ruski zvezni pogodbi še klavzula, da smejo ruske čete prodirati v primeru nevarnosti skozi poljsko ali romunsko ozemlje le, če bi te dve državi izrečno prosile za rusko pomoč.

Čeprav se je ruski odgovor močno zavlekel in čeprav še vedno ni popolnoma gotovo, da pride do sporazuma, so vendarle londonski in pariški politični krogi optimistični. Listi so mnenja, da se bo vendarle posrečilo premagati največjo težavo, ki je v različnosti naziranja glede jamstva baltiškim državam.

Član spodnje angleške zbornice Admase namerava predlagati, da obišče ministrski predsednik Chamberlain Moskvo, kar bi bilo v skladu z njegovo izjavo pred münchenskim sporazumom, ko je naglasil važnost in koristnost osebnih stikov med voditelji odgovornih vlad. Z velikim zanimanjem pričakujejo v Londonu še izjavo Chamberlaina na prihodnji seji poslanske zbornice o pogajanjih s sovjetsko vlado.

Umik nemških čet iz Španije je napravil v Angliji zelo ugoden vtis. Nekateri listi poročajo nadalje, da skuša Nemčija izkoristiti težave pri pogajanjih zapadnih velesil z Rusijo za zbližanje ter navezati stike s Parizom in Londonom.

Razgovori novega angleškega veleposlanika v Rimu z italijanskim zunanjim ministrom še niso dali nobenih ugodnih rezultatov in napetost med Italijo in Anglijo še ni popustila. Zato je tudi angleška vlada opustila namero, da bi posredovala med Italijo in Francijo. Angleški veleposlanik je tudi opozoril italijansko vlado, da ni izpolnila vseh z lanskim velikonočnim sporazumom prevzetih obveznosti, ker je pustila v Španiji ves svoj vojni material.

Iz Španije se je vrnilo 19.991 italijanskih prostovoljcev. 6. junija odpotuje 6000 teh prostovoljcev v Rim, kjer bodo defilirali pred Mussolinijem. Italijanski letalci — 490 po številu — zapuste Španijo danes v ponedeljek. Vsa letala in ves vojni material so pustili italijanski letalci Španiji.

Šef francoskega generalnega štaba Gamelin odpotuje prihodnje dni v London, kjer se sestane z zastopniki angleškega, poljskega in turškega generalnega štaba. Najbrže pridejo v London tudi zastopniki romunske vojske.

Poljska telegrafna agencija poroča o preganjanju v Nemčiji živečih Poljakov. Na mnogih poljskih šolah so bile razbite šipe. Poljskim otrokom se prepoveduje obiskovanje poljskih jezikovnih tečajev.

Slovaška je na robu gospodarskega propada, piše rimska »Tribuna«. Vse gospodarsko življenje je zastalo. Cene rastejo iz dneva v dan. Kapital beži iz dežele. Brezposelnost postaja vedno večja. V skladiščih je živil samo še za tri mesece. Vlada dr. Tise je že davno izgubila zaupanje ljudstva. V zadnjem času pa je začela zapuščati dr. Tiso celo duhovščina, ki je bila doslej njegova glavna opora.

Francoska vlada je odredila, da se zviša število mož pri vojni mornarici za 10.000 na 85.000 mož. Zvišanje je postalo potrebno zaradi zgraditve številnih novih vojnih ladij. Skupno gradi Francija novih vojnih ladij za 240.000 ton.

24 novih bojnih ladij grade Združene države Sev. Amerike. Med temi ladjami sta tudi dve oklopnici po 45.000 ton, ki bosta imele po 9 topov s 16 palci kalibra. Ladji bosta mogli razviti hitrost 28 vozlov na uro. Gradili se bosta ladji 25 mesecev.

Objavljena je bila nova albanska ustava. Zakonodajno oblast izvršuje italijanski kralj skupno z vrhovno fašistično zvezo, ki je sestavljena iz centralne uprave albanske fašistične stranke ter iz članov albanskega osrednjega gospodarskega odbora.

Italijanski in albanski zunanji minister sta podpisala pogodbo, po kateri opravlja v bodoče diplomatsko službo za Albanijo italijansko zunanje ministrstvo.

Pri ljudskem glasovanju v Švici je bil predlog vlade, da se dovoli naknadni kredit za vojaško obrambo v višini 175 milijonov frankov, sprejet s 444.000 proti 198.000 glasovom.

Tekstilna industrija v Sloveniji

Pomanjkanje surovin - najboli pereče vprašanje

Proizvodnja tekstilnega blaga je bila v Sloveniji udomačena že davno pred graditvijo železnice. Zlasti je bila razvita na Gorenjskem in Dolenjskem **proizvodnja platna iz lanu in konoplje,** pa tudi volnenih tkanin, zlasti tako imenovanega loden-blaga. Središče te industrije je bila **Škofja Loka.** Ko je bila l. 1848. zgrajena proga Južne železnice do Ljubljane, se začenja nova doba razvoja industrije in rudarstva. Po otvoritvi železniške zveze s Trstom l. 1856. je bil omogočen dovoz bombaža in njegova predelava. V ta namen se je ustanovila v kratkem privilegirana predilnica in tkalnica v Ljubljani, ki je imela 9800 vreten ter je predelovala bombaž iz Levante in Vzhodne Indije. S svojimi stroji je mogla na leto predelati 365.200 kg bombaža, iz katerega je napravila na leto 29.000 kosov molinosa in domestika.

Nekaj desetletij kasneje je bila ustanovljena l. 1883. **predilnica v Litiji,** ki je pripadala velikemu Mautnerjevemu koncernu. L. 1885. pa je bila ustanovljena v **Tržiču** predilnica in tkalnica bombaža. Vsa ta podjetja so vodila težko borbo v bivši Avstriji, da so vzdržala konkurenco nadmočne tekstilne industrije v Sudetih, ki je zalagala s svojimi proizvodi tudi Slovenijo. Znatno je bila zastopana tekstilna industrija tudi v Goriški in v Primorju, zlasti v **Podgori pri Gorici** in v **Tržiču nad Trstom.**

Nastanek novih industrij po vojni

Po vojni so se razmere iz temelja spremenile. Industrialci iz Sudetov ter Češko-Moravske, ki so bili zainteresirani na izvozu v Jugoslavijo, so hitro spoznali, da so razmere za razširjenje tekstilne industrije v Sloveniji posebno ugodne, ker so bili skoraj povsod na razpolago večji objekti za ustanovitev industrijskih podjetij, vsi večji kraji pa po električnih daljnovodih preskrbljeni s ceneno pogonsko silo; poleg tega pa je bila zaradi nizkega valutnega standarda tudi delovna sila razmeroma zelo poceni.

Številni emigranti iz Primorske, ki so deloma bili pred vojno zaposleni v tekstilni stroki, so iskali zaposlitev predvsem v tekstilnih podjetjih, ker so bili v tej stroki izvežbani. Bližina tržaškega pristanišča je bila ugodna za dovoz surovin, zlasti za bombaž iz Egipta, Amerike in Vzhodne Indije, s katerimi deželami je vzdrževal Trst redne pomorske zveze. Tako sta nastala po **vojni dva velika centra tekstilne industrije: Maribor z okolico in Kranj.** Bližina velike električne centrale Fale s 35.000 HP je bila ugodna za ustanavljanje tekstilnih podjetij v dravski banovini in v Mariboru, da ima danes samo **Maribor 13 tekstilnih podjetij.** Ravno tako je elektrifikacija Kranja in okolice v zvezi s pametno občinsko politiko omogočila, da se je v Kranju naselilo sedem velikih tekstilnih industrij, ki so zaposlile skupno **5000 delavcev.** Kasneje se je razvila tekstilna industrija v obliki malih podjetij tudi v **Celju,** v Savinjski dolini in v ljubljanski okolici. Vseh tekstilnih podjetij je danes v Sloveniji 52, od katerih predeluje bombaž 40 podjetij. Bombažnih predilnic je v Sloveniji skupno 12 s 180.000 vreteni. Od predilnic je 5 v Mariboru, po ena v Tržiču, Škofji Loki in Litiji, 2 v Kranju in 2 manjši v Novem mestu. Vse te so opremljene z najmodernejšimi stroji ter je do jeseni lanskega leta delala polovica vseh teh podjetij v treh izmenah, t. j. polnih 24 ur na dan. Težkoče z nabavo bombaža oz. s plačanjem bombaža, ki so se začele pojavljati pred koncem lanskega leta, so se letošnjo pomlad tako zelo povečale, da je morala večina predilnic svoje delo omejiti.

Vseh bombažnih tkalnic je v Sloveniji 35, ki imajo skupno okoli 6000 statev ter proizvajajo na leto okoli 30 milijonov metrov tkanin. Tkalnice so razen v že navedenih krajih še v Laškem, Medvodah, Gameljnih, Št. Pavlu, Meži, Polzeli, Rušah, Kočevju, Kamniku in Domžalah.

Domača proizvodnja bombaža nezadostna

Vprašanja, ki trenutno najbolj zanimajo bombažno industrijo, so vprašanje povečanja proizvodnje bombaža v državi, vprašanje carine in prometnega davka na surogatno surovino Fiocco in Zellwolle, ki bi se mogle uvažati iz Italije in Nemčije ter plačati po kliringu ter kotonizacija konoplje. Domača proizvodnja bombaža v Južni Srbiji pokriva dosedaj **komaj 1% potrošnje surovega bombaža.** Način odkupa bombaža je urejen s posebno uredbo z dne 17. oktobra 1936., po kateri so predilnice zavezane, da odkupujejo bombažno vlakno po ceni, ki jo določijo zadruge proizvajalcev bombaža. Lansko leto se je ta uredba že drugič uporabila ter so bili doseženi rezultati mnogo boljši ko prvo leto.

Odkupna cena bombaža iz l. 1938. je znašala din 16'20 za kg proti din 17'50 v l. 1937., kar pomeni za skoraj **80% višjo ceno** nad svetovno pariteto. Ta zelo ugodna cena je naravno tudi ugodno vplivala na povečanje z bombažem zasejane površine, katere je bilo leta

1936.	1833 ha
1937.	3090 ha
1938.	5475 ha

Odstotno se je povečala površina z bombažem zasejane zemlje l. 1937. za 68'6, l. 1938. pa za 77'2%.

Po letni statistiki kmetijskega ministrstva je znašala proizvodnja bombaža v vardarski banovini leta:

1936.	435.300 kg
1937.	688.200 kg
1938.	1,000.000 kg

Poskusi z gojitvijo bombaža v drugih krajih naše države niso dali pričakovanih rezultatov (tako poskusi v zetski in donavski banovini).

Lansko jesen so odkupile predilnice v strumiškem, valandovskem in dojranskem okraju skupno 232.000 kg čistega bombažnega vlakna ter so s tem izčrpale vse razpoložljive količine za industrijsko predelavo vlakna domačega izvora. Dočim v sosedni Grčiji proizvodnja bombaža že krije vso potrošnjo države ter omogoča še nekaj izvoza prediva in dočim v sosedni Bolgarski povečana bombažna kultura krije že polovico domače potrošnje, je **naša proizvodnja silno neznatna.** Ceni se, da bi se moglo z razširjenjem kulture doseči, da bi se **največ 10% konsuma krilo z domačo proizvodnjo surovega bombaža.** Želeti bi bilo, da se to čim prej doseže in s tem vsaj v neki meri razbremeni naša plačilna bilanca.

Nadomestila za bombaž

Težkoče, ki se pojavljajo pri nakupu surovega bombaža v Vzhodni Indiji in Ameriki, so privedle do tega, da se v zadnjem času posveča velika pažnja tudi vprašanju **kotonizacije konoplje.** V tem oziru so bili doseženi na Poljskem, v Nemčiji, Italiji in Švici že zavidni uspehi, katerih bi se mogla poslužiti tudi naša industrija. Sektor uporabe kotonizirane konoplje bi mogel znašati **20% današnjega konsuma bombaža,** kar bi znova pomenilo veliko pridobitev glede preskrbe tekstilne industrije z domačo surovino. Izvršeni poskusi so tudi že dali ugodne rezultate ter moremo upati, da bo to vprašanje še letos praktično rešeno.

Isti razlogi silijo industrijo tudi k temu, da **se preorientira glede nabavljanja surovin iz kliriških držav** ter da začne deloma uporabljati **nadomestne surovine za bombaž,** ki se dobivajo iz predelave **lesa in celuloze.** Ta sektor uporabe je znatno večji in bi mogel doseči **maksimalno 30% sedanjega konsuma bombaža.** Danes je glavna ovira za uporabo surogatov **nerešeno carinsko-tarifno in davčno vprašanje.** Ko je bila izdelana naša carinska tarifa, uporabljanje surogatov v tekstilni industriji ni igralo te vloge kakor danes. Zato tudi niso bile določene posebne carinske postavke za te surogate ter se zato ti danes smatrajo po carinski tarifi kakor svila. Prav tako je tudi glede plačevanja skupnega davka ter se zaračunava za surovino tudi luksuzni davek. Pričakuje se, da bo to vprašanje v kratkem ugodno rešeno in s tem dana možnost, da se tudi naša tekstilna industrija oskrbuje s temi surovinami. Vendar pa je cena teh nadomestkov še vedno višja ko cena bombaža, čeprav je bila zadnja leta večkrat znižana.

Strukturalne izpremembe, ki so nastale v naši uvozni trgovini kot posledica razvoja domače predelave surovega bombaža v predivo in tkanine, se zlasti kažejo v naši plačilni bilanci. Dočim smo za celotni konsum bombažnega blaga plačali l. 1925. **še 2.109 milijonov dinarjev, je znašala v l. 1936. celotna vrednost samo 790 milijonov dinarjev,** dočim presega vrednost domačega dela in produkcije samo v sektorju bombažnega blaga nad eno milijardo dinarjev.

Volnena industrija v dravski banovini ni močno zastopana. S proizvajanjem volnenih tkanin se bavijo le 4 podjetja srednjega obsega. Predilnice volne ni nobene.

Predelava umetne svile je osredotočena v Mariboru in Kranju. Predivo se uvaža iz tujine.

Kakšnega pomena je razvoj tekstilne industrije in zlasti bombažne za našo države in njeno plačilno bilanco, se najbolj jasno vidi iz naslednjih statističnih podatkov, ki se nanašajo na vso kraljevino. Primerjamo l. 1925. z l. 1934. kot zaključnim letom velike svetovne gospodarske depresije in končno z l. 1937. kot normalnim poslovnim letom. Ta primerjava kaže, kako je v 12 letih napredovala proizvodnja v državi in kako se je zmanjšal v teh letih uvoz gotovih izdelkov ter nadomestil z uvozom surovin in polfabrikatov. V teh letih smo uvozili:

gotovega blaga surovin in prediva (vse v odstotkih)

leta	1925.	1934.	1937.	1925.	1934.	1937.
bombaža	50'0	11'0	9'6	45'5	89'0	90'4
svile	69'0	8'6	2'0	31'0	91'4	98'0
jute	90'3	11'3	6'9	9'7	88'7	93'0
volne	62'0	17'0	26'0	38'0	83'7	74'0
lanu-konoplje	28'8	4'5	5'4	71'2	95'5	94'6

Proizvodnja svilenih tkanin je tehnično **tako izredno izpopolnjena, da more v celoti nadomestiti tuji uvoz tako glede modnih desenov kakor tudi glede kvalitete blaga.**

Tkalnic za umetno svilo je 12, od katerih je največja Jugo-Češka v Kranju.

V zadnjih letih se je izvršila med novimi podjetji tudi **znatna razdelitev dela** ter specializacija za posamezne posebne proizvode, kar pomeni že zaključno fazo v razvoju tekstilne industrije.

Po številu je v vsej Sloveniji najmočneje zastopano strojno pletenje in konfekc. pletenega blaga. Skupno je teh obratov 221, ki s s svojimi proizvodi oskrbujejo vsa tržišča v državi, zlasti pa Beograd in Zagreb in ki so danes glede modnih vzorcev ter po kakovosti izdelave **popolnoma enakovredni tujemu blagu.**

18 novih delniških družb

V prvih štirih letošnjih mesecih je bilo ustanovljenih v Jugoslaviji 18 novih delniških družb, ki imajo skupno 50'5 milijonov din delniškega kapitala. Lani se je v istem času ustanovilo tudi 18 delniških družb, ki pa so imele za 1'3 milijona din več delniškega kapitala. Od novih družb pa je dejansko novih podjetij samo 14, ker so se 4 samostojna oz. zadružna podjetja spremenila v delniške družbe. Te družbe so imele skupno 13'5 milijona din kapitala. Istočasno pa je 15 družb povečalo svoj delniški kapital za 78'6 milijona din, lani pa 7 družb samo za 19'5 milijona din, da se je letos delniški kapital dejansko zvišal za 59'1 milijona din. Ker pa so nekatere družbe znižale svojo delniško glavnico, se je delniški kapital v prvih štirih letošnjih mesecih povečal skupno za 112'6. milijona dinarjev.

Od novih družb je bilo 8 trgovskih družb z delniško glavnico po 6'4 milijona din, od ostalih 10 pa je bila po 1: tekstilna tvornica (2'0), proizvajalnica asfalta (2'0), tvornica mila in sveč (0'1), izdelovalnica električnih aparatov (1'0), podjetje za proučevanje rudnih terenov (16'0), zavarovalnica (5), denarni zavod (10'0), paroplovna družba (6'5), podjetje za trgovsko posredovanje (1'0) in založba (0'5 milijona din delniškega kapitala).

Jugoslovanski trg. promet z Nemčijo v l. 1934.—1938.

Ob vstopu princa Pavla v Nemčijo je preteklo pravkar pet let po sklenitvi zadnje naše trgovinske pogodbe z Nemčijo, kar daje tudi povod za pregled dosedanjih gospodarskih stikov med obema državama. Nemški listi poudarjajo, da je pogodba pomenila začetek modernizacije našega gospodarstva z nemško pomočjo, ker smo za naše surovine dobili potrebnih kmetijskih in tovarniških strojev in industrijskih izdelkov.

Do l. 1933. je padel nemški uvoz iz Jugoslavije že na 33'5 milijona mark, izvoz vanjo tudi že na 38'8 milijona. Skupni odbori so položaj naglo zboljšali. Že l. 1936. se je uvoz iz Jugoslavije zvišal na 75 milijonov, leto pozneje na 132 in je znašal lani že 108 milijonov. Večina uvoza so živila, surovine in polizdelki. Nemški izvoz k nam pa je znašal v navedenih letih 77, potem 134 in lani 118 milijonov mark. Večina so v tem stroji in ostali industrijski izdelki. Naš trgovinski promet z Nemčijo se je torej povečal približno na trikratno vrednost ter je prav dobro funkcioniral. Ni pa še dosežena gorenja meja zamene blaga. Organiziranost nemškega trga omogoča še večjo nabavo našega blaga, mi pa potrebujemo še mnogo strojev.

Odstotno je znašal l. 1937. nemški delež v našem uvozu 32'4, vštevši Avstrijo 42'7. V našem izvozu je Nemčija odvzemala 21'7 oz. 35'2%, kar se je s protektoratom zvišalo zdaj na 60 oziroma 50 odstotkov.

Stanje naših kliringov

Izkaz Narodne banke z dne 31. maja navaja naslednje izpremembe v stanju naših kliringov (vse številke v milijonih dotične valute):

	31. 5.	22. 5.
Aktivni kliringi:		
Bolgarska din	1.55	1.55
Nemčija RM	15.01	14.98
Turčija din	17.11	17.15
Češko-Moravska Kč	18.09	9.11
Španija pezet	2.93	2.93
Pasivni kliringi:		
Belgija belg	1.84	1.84
Bolgarska din	0.76	0.77
Italija din	41.55	40.81
Madžarska din	5.61	7,27
Poljska din	15.34	12.45
Romunija din	9.49	9.55
Švica šv. fr.	1.78	1.83

Razpis senzalskih mest

Ljubljanska borza za blago in vrednote razpisuje eno senzalsko mesto za žito in deželne pridelke, dve senzalski mesti za les in eno senzalsko mesto za vrednote. Razpis mest je objavljen v zadnjem »Službenem listu«. Ponudbe se morajo poslati do 21. junija tajništvu borze.

Naprodaj je 95 ha velik gozd ali pa les na panju takoj ali pozimi. Kje, pove Kmetska posojilnica v Ljubljani.

Promet Ljubljanske borze v mesecu maju

Blago

Les: Tendenca ves čas nespremenjeno mlačna, promet skoro nezadovoljiv. Cene so ostale večjidel brez izprememb; le izdelki smreka-jelka, zlasti paralelno obdelano blago, so v ceni poskočili za približno din 10'— pri m³. Nasprotno pa so se drva pocenila za en dinar pri 100 kg, a oglje podražilo za približno dva dinarja pri 100 kilogramih.

Situacija na domačem lesnem tržišču je bistveno neizpremenjena, prodaja se večinoma bolj stavbni les, tako doma, kakor tudi v južne kraje naše države. Slabo vreme pa je zelo oviralo promet in kupčijo tako, da so ponekod naše žage morale precej omejiti svoje obrate, posebno zato, ker so tudi zaloge še dokaj polne. Povpraševanj je sorazmerno malo.

Izvoz v Nemčijo je nekoliko večji, ker so po daljšem presledku dobile nemške velefirme zopet nekaj več uvoznih dovoljenj, le žal, da so cene za naše blago v Nemčiji določene tako nizko, zlasti z ozirom na tečaj nemške marke. Potrebno bi bilo, da se cene primerneje regulirajo in izvoz poživi.

V **sosedno Italijo** gre zadnji čas tudi nekaj več blaga, a cene so boljše od onih, kot nam jih nudijo nemški interesenti. Italija kupuje tudi precej stavbenega lesa in drugovrstno mehko, rezano blago. Oglja izvažamo v Italijo zelo malo, drv pa sploh ne več.

Anglija se sicer zadnje čase zelo zanima za naše blago, posebno za hrastovino in bukove izdelke prvovrstne kvalitete, a ne nudi tako ugodnih cen, zbog česar tudi izvoz ni velik, oziroma skorajda malenkosten.

Žito

Tendenca nespremenjeno trdna, promet neznaten. Isto velja za mlevske izdelke. Cene koruzi so poskočile za din 6'— (v maju), otrobom pšeničnim pa za din 7'50 pri 100 kg, medtem ko se je pšenica pocenila za din 9'—, rž za din 2'50, oves za din 5'— in pšenična moka vseh vrst za din 10'— pri 100 kg.

Ostalo blago: Tendenca še vedno trdna, promet zelo slab. Fižol prepeličar se je podražil za din 20'— pri 100 kg in je danes skoraj že ves razprodan, krompir vseh vrst je popustil v ceni za din 5'—, seno pa prav tako za din 5'— pri 100 kilogramih. Premog notira brez izprememb.

Efekti

Promet z državnimi efekti ni omembe vreden, samo 3. maja 1939. je bila zaključena vojna škoda po tečaju 440'— (ne cel zaključek), dočim je bil nekaj boljši promet z industrijskimi papirji, kajti dne 23. m. m. je bilo zaključeno 2000 delnic TPD po tečaju 184'— din, a 25. m. m. pa 1000 delnic TPD po tečaju din 184'50, torej v skupnem nominalu 600.000 dinarjev.

Notice državnih efektov so tekom meseca maja nekoliko znatneje oscilirale, sicer pa koncem maja dosegle v primeri z noticami od 1. maja t. l. te tečaje:

	1. maja 1939.		31. maja 1939.	
	din			
Investicijsko posojilo	97'—	99'—	99'—	101'—
8% Blairovo posojilo	97'—	99'—	101'—	102'—
7% Blairovo posojilo	89'—	91'—	92'—	93'—
Seligmanovo posojilo	99'—	—'—	99'50	101'—
4% agrarne obveznice	60'—	61'—	60'—	61'—
7% begluške obveznice	86'—	87'—	87'—	88'—
7% stabilizacijsko posojilo	87'—	98'—	98'—	99'—
6% dalmat. agr. posojilo	85'—	86'—	86'—	87'—
4% drž. agr. obv.	52'—	53'—	52'—	53'—
2'5% vojna škoda	451'50	454'—	459'—	461'—

Delnice Narodne banke so malone ves mesec maj notirale nespremenjeno na bazi din 7.400'— za denar in din 7.500'— za blago, delnice Trboveljske premogokopne družbe pa najnižje dne 4. maja din 170'— v povpraševanju in din 180'— v ponudbi, najvišje v dneh 24. in 25. maja t. l. din 183'— (denar) in din 193'— (blago).

Devize

Devizni promet v poedinih devizah je bil tekom maja t. l. naslednji:

	din	
Amsterdam	3.874'52	priv. klir.
Berlin	21,749.152'15	„ „
Bruselj	2.351'91	„ „
Curih	467.318'31	„ „
London	12,009.979'07	„ „
New York	145.202'71	„ „
Pariz	308'38	„ „
Praga	268.622'92	„ „
Trst	25.984'—	„ „
Skupaj	34,672.793'97	priv. klir.

V primeri z majem 1938. je devizni promet nazadoval za približno 0'6 milij. dinarjev, nasproti aprilu 1939. pa za okrog 2'3 milij. dinarjev.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1—2% !! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!

Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

tistega z rdečimi srci,

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

R. Z. Z NEOM. Z.

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6, v lastni palači

obrestuje hranilne vloge najugodneje

Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas razpoložljive, obrestuje po 4%, proti odpovedi do 5%

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 3. junija objavlja: Uredbo o narodnem obrambnem skladu — Navodila za izvrševanje določb § 19. finančnega zakona za l. 1939./40. o posebnem prispevku — Uredbo o spremembah in dopolnitvah zakona o poštno-hranilnem, čekovnem in virmanskem prometu v Jugoslaviji — Postopek pri odločanju o učbenikih za rabo v ljudskih, gospodinjskih, meščanskih in srednjih šolah in drugih srednjih strokovnih šolah v resoru ministrstva za prosveto — Spremembo pravil o inventariziranju zbirk učil, knjižnic in oprave v srednjih, učiteljskih in meščanskih šolah — Spremembo čl. 19. pravilnika o trošenju pisarniškega in drugega materiala, rabi pribora in oprave v državnih uradih in ustanovah in uporabljanju kreditov za poštno-telegrafsko-telefonske stroške — Plačilni promet s Češkim protektoratom in s Slovaško

Doma in po svetu

V nedeljo je bil v Ljubljani delavski tabor, ki ga je priredila nova ZZD. Ker je ta organizirana v Jugorasu, je prišel na tabor tudi predsednik vlade **Dragiša Cvetković,** ki je l. 1936. Jugorasa ustanovil. Pokroviteljstvo nad taborom je prevzel ban **dr. Natlačen,** na tabor pa je prišel tudi predsednik senata **dr. Korošec.**

Ministrski predsednik Cvetković je imel na taboru daljši govor, v katerem je zlasti podčrtal vzroke, zaradi katerih je ustanovil Jugoras. Naglasil je nadalje uspeh nove organizacije, ki ima danes že 180 tisoč članov. Navedel je tudi svoje zakonodajno delo v korist delavstva. Da pa bo Jugoras napredoval, je treba, da so delavci zavedni in res dobro organizirani. Samo od delavcev je odvisno, kako bodo zastopani njih interesi. Njegov govor je bil sprejet z velikim odobravanjem.

Na taboru je govoril tudi dr. Korošec, ki se je v svojem govoru dotaknil tudi naše zunanje in notranje politike. Predvsem je poudaril veliki pomen izjave kanclerja Hitlerja v njegovi zdravici na čast knežji dvojici v Berlinu, da so meje med Nemčijo in Jugoslavijo **za vedno postavljene.** To izjavo je potem prevzel še knez-namestnik Pavle. Te besede izgovorjene od dveh mož, ki govorita v imenu svojega naroda, smo mi sprejeli z največjim zadoščenjem. Z njimi je bil mir utrjen ter prijateljski odnošaji med Jugoslavijo in Nemčijo zagotovljeni.

V naši notranji politiki, je nadaljeval dr. Korošec, sta aktualni zlasti dve točki: 1. Reorganizacija JRZ v smislu novih razmer ter 2. **nadaljevanje dela za sklenitev sporazuma.**

Dr. Korošec je pri tem govoril tudi o osebnosti dr. Mačka ter zlasti naglasil, da dr. Maček ne pozna bližjih bratov na svetu kakor so Srbi in Slovenci. Krivico mu dela, kdor ne veruje v njegovo slovansko prepričanje. **Dr. Korošec visoko ceni dr. Mačka in visoko misli o njem.** Zato tudi ne obupuje nad delom za sporazum, temveč je **prepričan, da bo do sporazuma vendar prišlo.**

Bivši ministrski predsednik dr. Stojadinović je začel akcijo proti sedanji vladi, kateri očita, da je pri pogajanjih za sporazum s Hrvati postopala napačno. Pristaši dr. Stojadinovića napovedujejo, da bodo zaradi tega vložili v skupščini interpelacijo, za katero da se je izjavilo že okoli 100 poslancev in 40 senatorjev. To pa ni resnično, ker je podpisalo interpelacijo le 40 poslancev in senatorjev. Predsedništvo poslanskega kluba JRZ pa je že poslalo na vse poslance opozorilo, da bo vsak poslanec izključen iz kluba, kdor bi kršil njegovo disciplino. Značilno je, da so začeli pristaši dr. Stojadinovića to akcijo baš v času, ko je knez-namestnik Pavle v Berlinu.

Jugoslovanski zun. minister je izročil maršalu Göringu Karadjordjev red z lento, s katerim ga je odlikovalo kr. namestništvo.

Ministrski svet je podaljšal veljavnost davčnih in pristojbinskih olajšav za hotelsko industrijo.

Umrl je Matej Tomazin, banovinski tajnik JRZ v Ljubljani. Bil je silno delaven mož, ki je tudi mnogo pretrpel. Dolgo vrsto let je služboval kot kaplan v Sv. Križu pri Kostanjevici, nato pa kot župnik v Cerkljah. Kasneje se je umaknil na Koroško. Požrtvovalnemu javnemu delavcu bodi ohranjen svetal spomin!

Za predsednika obrtnega sodišča v Ljubljani je bil imenovan dr. Vlado **Rupnik,** za njegovega namestnika pa Stanko **Štrukelj.**

Za pomočnika direktorja železniške direkcije v Beogradu je bil imenovan dr. Milan **Kavčič,** dosedaj pomočnik direktorja bivše subotiške železniške direkcije.

»Jugoslovanski kurir« popravlja svojo vest o prehodu delnic Beograjske tekstilne tvornice v angleške roke, ker je večina teh delnic v jugoslovanskih rokah. Tudi vest Jug. kurirja o Jugočeški ni točna.

Prošnjo za podelitev koncesije za postavitev hidrocentrale na Drini pri mestu Peručac sta vložila za švicarsko družbo Société Suisse d'Electricité et Traction, ki je tudi zgradila falsko vodno centralo, inž. Stamatović in Pećina. Centrala bi imela 56.000 konjskih sil. Prošnjo za predkoncesijo na istem mestu je vložil tudi neki italijanski koncern.

Papež je imel ob proslavi svojega godu krajši govor, v katerem je govoril tudi o svoji akciji za mir. Dejal je, da je dobil od vseh državnikov zagotovilo njih dobre volje, da se mir ohrani. Njegova akcija za mir je imela vpliv na razne vlade, ki si prizadevajo, da rešijo mir.

Bivši albanski kralj Zogu je s svojo rodbino prišel v Pariz.

Belgijski kralj je povabil angleško kraljevsko dvojico, da obišče Bruselj.

Še je v živem spominu katastrofa ameriške podmornice, ko je prišla nova vest o še strašnejši katastrofi angleške podmornice »Thetis«. To je čisto nova podmornica, ki je bila na svoji poskusni vožnji. Kakor menijo nekateri, se je ponesrečila podmornica, ker se je potopila preblizu obale in zato obtičala. Z vsemi sredstvi so skušali rešiti posadko in goste, ki so se udeležili poskusne vožnje. Vsi napori pa so bili zaman in se je skoraj vsa posadka z vsemi gosti zadušila. Le šest mornarjev se je rešilo.

Londonski listi poročajo, da so se razbila pogajanja za izročitev dela češkoslovaškega zlata Nemčiji in ostane to zlato še nadalje v Angliji. Anglija bo torej vrnila samo zlato, ki ga je deponirala praška Narodna banka na račun Banke za mednarodna plačila v Baslu.

Nemški letalski minister Göring je izdal odredbo, s katero se podaljšuje prepoved vsakega letalskega prometa čez Češko-Moravsko.

Grčija bo svojo stalno vojsko podvojila, da bo štela v bodoče 200.000 mož.

Na newyorški svetovni razstavi je bil v četrtek slovesno otvorjen **češkoslovaški paviljon.** Potrebna sredstva za njegovo dograditev in opremo so zbrali Čehi v Ameriki. Otvoritveni govor je imel bivši predsednik češkoslovaške republike **dr. Beneš.**

Švedska vlada je odgodila utrditev Alandskih otokov, ker hoče o tem vprašanju doseči sporazum s sovjetsko vlado.

Danski parlament je s 115 proti 3 komunističnim glasovom sprejel predlog o sklenitvi nenapadalnega pakta med Dansko in Nemčijo.

SA oddelki so zasedli nadškofovsko palačo v Salzburgu. Nadškof se je preselil v semenišče.

Albanska vlada je sklenila, da se preimenuje pristanišče Santa Quaranta v Porto Edda, na čast Mussolinijeve hčerke in soproge zun. ministra grofa Ciana Edde.

Trboveljski slavčki

bodo zapeli nekaj pesmi obiskovalcem Ljubljanskega velesejma 6. junija ob 16. uri. Nastopili bodo na odru pred veliko restavracijo ob drevoredu. Vstopnine ne bo.

Radio Ljubljana

Torek 6. junija. 11.00: Šolska ura: Junij doma in v prirodi, dialog vodi g. Miroslav Zor — 12.00: Španski plesi, španske pesmi (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra in Friderik Lupša — 14.00: Napovedi — 18.00: Citraški trio »Vesna« — 18.40: Protijetična borba — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura: Naše staro mestno pesništvo — 19.50: Deset minut zabave — 20.00: A. Dvořak: Rusalka, fantazija po operi (plošče) — 20.20: Ivan Pregelj: Ljubljanski študentje, igra iz stare Ljubljane v 5. dej. — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Sreda 7. junija. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Pilihov kvartet — 14.00: Napovedi — 18.00: Mladinska ura: a) O modelih jadralnih in motornih letal (Stanko Snoj); b) Ročna dela (Miroslav Zor) — 18.40: Zemljarina in odpis davka vsled elementarnih nezgod (davčni uprav Štefan Voljč) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura: Osebne impresije o pesniku Mirku Koroliji — 19.50: Uvod v prenos — 20.00: Prenos iz ljubljanskega opernega gledališča — V I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. Vilko Ukmar); v II. odmoru: Napovedi, poročila.

Vsak trgovec mora biti naročnik „Trgovskega lista"

Izdajatelj »Konzorcij Trgovskega lista«, njegov predstavnik dr. Ivan Pless, urednik Aleksander Železnikar, tiska tiskarna »Merkur«, d. d., njen predstavnik Otmar Mihalek, vsi v Ljubljani.